

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

VSEBINA 1. ZVEZKA.

Mesec oktober. Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.	
Trinajsti dan. O angeljski čistosti sv. Frančiška	1.
Pervi red sv. Frančiška zmirom cveteč vert	6.
Čedno-ti bl. Marije Krescencije.	
I. pogl. Vera, korenina njenega duhovnega življenja	11.
Tretji red sv. Frančiška — častitljiv in svet red.	21.
Brat Jakobina	24.
Svetega Antona lilije	28.
Priporočilo v molitev	31.
Zahvala za vslišano molitev	32.

V GORICI
Hilarijanska tiskarna
1901.

Knjižne novosti.

A. Janežičeva Slovenska slovnica. Osmá, predelana izdaja. (Dalje).

V zlati dobi latinskega slovstva so Gerki *ov* seveda že govorili za *u* (in *v* za *ü* namestu za *u*, kaker je veljalo do konca 5. stoletja pred Kr.) in torej mi v latinščini po pravici izrekujemo gerške izposojenke po tadanji izreki: *Musa, musica, Pluton liturgia* itd. Ali ko beremo gerške klasike, ni taka izreka nič bolje opravičena, kaker ke bi brali staroslovenski tako, kaker dotične besede dandanašnji pri nas izrekujemo. Če se bo pisala torej kedaj gerška slovnica za slovenske gimnazije, naj ne bi učila, da se izgovarjaj *ov* kaker naš *u*, temuč naravnost kaker naš *ov* v primerih kaker *bo gov*, ali kaker naš *ol* v primerih kaker *bolna, dolg* itd.

Za „častitljivost“ našega diftonga *ou* (*ov, ol*) imamo torej jako očitén dokaz pred vsem v stari klasični gerščini. Ta dokaz bi bil sam zadosti, ke bi tudi ne imeli nobenega družega. Ali temu ni tako, imamo jih tudi v modernih jezikih. Že v prej navedenih Mayerjevih besedah je ko tak omenjen jezik holandski. In znamenito je, da je tam, prav kaker pri nas, diftong *ou* nastal iz starišega *ol, al: oud* (alt), *woud* (Wald), *koud* (kalt), *hout* (Holz), *bout* (Bolzen), *mout* (Malz), *zout* (Salz), *stout* (stolz), *smout* (Schmalz) itd. Ali dela ta diftong holandski jezik slaboglasen? Ne vérujem. G a m b s (Anleitung zur Erlernung d. holländ. Spr.) pravi v tem oziru: „Das Lautverhältniss ist so günstig, dass nur das ungebrauchte und unbeholfene Organ des Ausländers einen unangenehmen Eindruck macht. Wer weiss nicht, dass die herbe Stimme und Sprachwerkzeuge eines rohen Menschen die wohlthönendste Sprache zu Missklängen verdreht?“

Mej romanskimi jeziki ima diftong *ou* portugaljščina: *cousa* (iz latin. *causa*), *couve* (*caulis, καυλός*), *dourár* (*deaurare*), *doutór* (*doctor*) *doutrina* (*doctrina*), *fouce* (*falce, falx*), *louro* (*laurus*) *louvár* (*laudare*) itd. — Ali je zato portugaljščina slaboglasen jezik? Ne vem. Michaelis imenuje v svojem slovarju portugaljsko vokalizacijo „überaus fein nüanciert,“ in, če se prav spominjam, se najdejo ljudje, ki jim portugaljščina lepše zveni od italijanščine.

Pa čemu iščemo dokazov v toliki daljavi? Prijatelji „l-ove čistobe“ ne bodo odrekli blagoglasja češčini, kateri na ljubo hočejo ponemčiti tudi našo izreko. In vender je tudi tam diftong *ou* zelo navaden, nastal najberž po nemškem vplivu iz dolzega *u*, kaker *ej* iz dolzega *y: boule* (búlja), *bouře* (búrja), *broušiti* (brúšiti), *doušek* (dúšek), *klobouček, klobouk* itd.

Glejmo dalje severno-ogersko slovenščino (slovaščino). Maršall jo imenuje „eine der vollthönendsten slavischen Sprachen“. In vender ima slovaščina zraven drugih diftongov tudi *ou: nohou* (z nogó), *hlavou* (z glavó). — Kaj pa mala ruščina? Ta ima diftongov menda ne menj ko naša slovenščina in zlasti *ou* v toliki množini in na tistih mestih (za *ol*), kaker mi. In vender bi bil po sodbi nekega nemškega jezikoslovca, če se ne motim, ta jezik glede na evfonijo mej vsemi slavenskimi prvi.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIX. tečaj.

— ❁ V Gorici 1901 ❁ —

1. zvezek.

Mesec oktober.

Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.

(Pospel iz laškega „Il mese consacrato al serafico Patriarca S. Francesco, del P. Candido Mariotti“ p. C. L.)

Trinajsti dan.

O angeljski čistosti sv. Frančiška.

1.

Sveta čistost je nebeška čednost in ne obstoji v drugem, kaker da se človek odpove vsemu mesenemu poželenju, da bi s toliko bolj prostim srcem Bogu služil in tolikanj lažje se zveličal. V starem testamentu te čednosti z malimi izjemami niso poznali, v novem pa jih je précej od začetka mnogo bilo obojega spola, ki so se ji posvetili, ker jih je v tem podpirala Božja milost in vnemali so jih lepi zgledi. Mnogo jih je mej temi tudi bilo, ki so raji največe martre in tudi smert preterpeli, kaker pa da bi svojo čistost oskruniti pustili. Čistost je Jezusu tako dopadljiva, da si je sv. Janeza kerstnika, ljubljenea čistosti, izbral za svojega oznanjevavca, prečisto Devico Marijo si je izvolil v svojo mater, deviškega

Jožefa v svojega krušnega očeta; izmej aposteljnov je najbolj ljubil čistega Janeza in le njemu deviškemu mladeniču je izročil vmirajoč svojo deviško mater. Čistost je tolika čednost, da je sveti cerkveni očetje ne morejo dosti prehvaliti; dosti je, ako jo vsi imenujejo enoglasno „angeljsko čednost“ in to zavoljo tega, ker ona tiste, ki jo ljubijo in zvesto gojijo, angeljem enake dela, da, še nad angelje jih povzdiguje, ker oni breztelesni duhovi niso podverženi skušnjavam in nevarnostim mesenega poželenja. Ona je čednost, ketera tako rekoč človeka postavi v prvotni stan nedolžnosti, ga Bogu in ljudem ljubega stori in mu daje zmožnost nebeške skrivnosti premišljevati. Pa kako kmalu in lahko je ta čednost omadežana in zgubljena! Ni čuda, da jo primerjajo zercalu, keterega naj manjši dih z meglo pokrije, ali liliji, katera mej ternjem raste in če le majhin vetrič potegne, so njena bela peresca berž polomljena ali ranjena. Da človek čisto in neomadežano svojo čistost ohrani, se mora mnogo vojskovati zoper najhujega sovražnika, hudo poželenje, katero človeka vedno in povsod, v njemu in zunaj njega, na vse mogoče načine napada. Zavoljo tega terdi sv. Avguštín iz svoje lastne skušnje, da je ni huje in težavnejše vojske za človeka, kaker je ravno ta; v tej vojski je vsakdanji boj, pa le redka zmaga. Vender pa se tega ne vstrašimo, zakaj Bog nas ne bo pustil čez moč skušati in z njegovo milostjo podpirani bomo zmagali, če le hočemo.

2.

Mej onimi srečnimi, ki svojo kerstno nedolžnost in angeljsko čistost neomadežano ohranijo, je bil tudi naš sv. oče Frančišek, kaker je to Bog enemu njegovih svetih tovarišev razodel. To je bilo pa tudi potrebno; zakaj čisto je moralo biti tisto telo, katero je bilo namenjeno v se sprejeti živo podobo križanega Jezusa, njegove svete rane, ne za trenotek ni smelo biti v oblasti kužne nečistosti. Sv. Frančišek si je pa tudi skerbno prizadeval to čednost neomadežano ohraniti,

akoravno je moral pri tem marisketeri hud boj prestat. Akoravno je bil živega in veselega značaja ter je pred svojim spreobrnjenjem občeval s posvetnimi in lahkoživimi mladenci, vendar se je podpiran od Božje milosti obvaroval vsake nespodobnosti, kaker to sv. Bonaventura spričuje. Ko se je vsega Bogu daroval, je pa tudi tolikanj zvestejše čul nad svojimi počutki; pokoril jih je in se zatajeval z veliko skerbjo in še potem, ko je došel do popolnosti, ni od tega odnehal. Svoje oči je vedno zapiral pred vsem, kar bi bilo na kak način moglo raniti njegovo dušo; nigdar ni ženski v obraz pogledal in morda nobene ni poznal po obrazu. Njegovo pravilo je bilo, da more človek kaj čujoč biti, ko z drugim spolom občuje in da je najboljši pripomoček kerščanske device k čistosti napeljevati, ako se to zgodi s čistimi in sramožljivimi očmi. Če ga je kaka skušnjava napadla, se ji je na vso moč zoperstavil; tako je večkrat po zimi skočil v ledeno vodo, da je pogasil poželjivi ogenj v sebi; ali se je po zgledu sv. Benedikta z golim životom valjal po bodečem germičevju, de bi s tem odpodil skušnjavca, ki ga je hotel pregovoriti, naj bi odnehal od toliko strogega pokorjenja. To so res spokorna dela, katerih sicer brez posebnega Božjega navdihnjenja nimamo posnemati; kažejo nam pa veliko skerb, s katero si je sv. Frančišek prizadeval sveto čistost neomadežano ohraniti.

3.

Ker živimo v spačenem in poželjivosti vdanem času, si moramo tudi mi na vso moč prizadevati, da bomo to čednost skerbno varovali, ker nas ona ne samo Bogu, ampak tudi posvetnim ljudem ljube dela, če so tudi sami še tolikanj sramotnemu grehu vdani. Nasproti pa, ako ti meseni posvetnjaki vidijo koga, ki se je Bogu posvetil, da hodi po nesramni poti nečistosti, ga zaničujejo in s perstom za njim kažejo. Ta čednost svete čistosti je, ketera delovanje katoliškega duhovnika podpira, bodi si v spovednici, ali na pri-

dižnici, ali v kakem drugem duhovnem opravilu, da so njegove besede in opominjevanja rodovitna in prinašajo obilnega sadu. Z veliko pazljivostjo si moramo tedaj prizadevati, da to posebno lepoto duhovnika ohranimo in od sebe odstranimo vsaki še tako majhin sum, ki bi ga svetu zbudili, ako bi lahkomišelnost z drugim spolom občevali. Ko redovniki pa si moramo še posebej k sercu vzeti besede, s katerimi je sv. Frančišek svoje brate in nas opominjal: „Ljubi moji bratje, z veliko pozornostjo se moramo ogibati občevanja sè ženskimi, še manj pa se smemo radovedni po njih ozirati, zakaj s tem bi slabi padli, in močni oslabeledi. Najsi bo da je gdo še tako v čednosti vterjen, vendar sem prepričan, da je zelo težavno, da bi se neomadežanega ohranil, ako ž njimi v dotiko pride, kakor po besedah svetega pisma ni mogoče pogoreči žerjavici bosemu hoditi, da si ne bi nog opekeli. Če hudobnemu duhu prepustimo le en las, kmalu bo iz tega lasu spedel debelo verv, s katero nas bo k sebi potegnil“. To so zlati nauki našega sveta očeta, ketere si moramo globoko vtisniti v spomin in v serce.

Zgled.

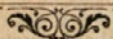
Sv. Frančišek je neko noč pobožno molil v svoji celici; kar zasliši, da ga nekdo trikrat z imenom pokliče. Ko vpraša, kaj gdo od njega želi, dobi odgovor: „Frančišek, vedi, da ga ni človeka na svetu tako pregrešnega, kateremu bi Bog ne odpustil greha, keder se k njemu zaupljivo oberne in ga odpuščanja prosi; ako pa gdo s preostro pokoro samega sebe mori, ne bo nigdar takega usmiljenja zadobil“. Sv. Frančišek je po Božjem razodenju takoj spoznal, da je hudobni duh, njegov priseženi sovražnik, ki ga hoče zapeljati, da bi od svojega pokorjenja nekoliko odnehal; prepričal se je o tem tudi takoj, ker v tistem trenutku ga je huda nečista skušnjava napadla. Komaj pa to zapazi, vzame v roko pokorilo ter začne ž njim po svojem životu na vso moč udrihati

z besedami: „Ti, moj brat osel, (tako je imenoval svoje telo) to imaš, kar ti gre, in le to zaslužiš“. Ko mu je neki drugi krat hudobni duh šepetal, da bi se bil v svetu lahko oženil, da bi imel družino, ki bi mu stregla itd., je takoj zapustil svojo celico, šel, slekel se in tako se po snegu valjal; potem je naredil iz snega sedem debelih kep in sam sebi govoril: „Glej, ta le je najdebelejša, in ta je tvoja žena, druge so pa tvoji otroci in tvoja družina. Zdaj ti je skerb, da jih vse oblečeš, da od mraza ne vmerjo. Če se ti to nadležno zdi, pa skerbi, da boš edino Bogu služil in na kaj družega ne misli“. Ko je hudobni duh spoznal, da pri tem svetem služabniku božjem nič ne opravi, ga je odslej pri miru pustil in ga ni več skušal.

P r a v i l o s v. F r a n č i š k a: „Naj hujši sovražnik človeka je njegovo lastno meso“.

MOLITEV.

O Gospod, ki si me po svoji posebni milosti poklical da sem svetó obljubil v čistosti živeti ter tako tolikanj lažje vse redovniške in duhovniške dolžnosti spolnjevati, daj mi tudi milost, da bom to sveto čednost vedno neomadežano ohranil. Pomagaj mi, keder me skušnjava nečistosti napade, da jo bom mogel zmagati, ker so te skušnjave tako nevarne, da se pred njimi tresemo ne le slabotni, ampak tudi v čednosti vterjeni. In če bi se ti dopadlo, da s tako skušnjavo skusiš mojo zvestobo, kaker si to storil sv. Pavlu, Frančišku in mnogim drugim svetnikom, daj mi, kaker si tudi tem dal, moč, da se ji zmagonosno zoperstavim, ker bi bil drugače zgubljen. To te prosim po priprošnji tvoje deviške matere Marije, kraljice vseh devic, kaker tudi po priprošnji tvojega zvestega služabnika sv. Frančiška. Amen.

Pervi red sv. Frančiška zmirom cveteč vert.

Papež Klemen V. primerja v svojem razlaganju frančiškanskega vodila prvi red sv. Frančiška vertu, na katerem je polno, lepega cvetja in sadja kerščanskih čednosti in svetosti. In res od začetka frančiškanskega reda pa do današnjega dne nahajamo v njem duhovne sinove sv. Frančiška, ki so posnemali svojega očeta in se zveličali; mnogi so prelili tudi svojo kri za sveto vero.

Od leta 1209 do 1300, to je v 13. stoletju po Kristusu, so vmerli:

Sv. Berard in tovariši marterniki, Peter, Akurzij Adjut in Oton, vmorjeni v Maroku v Afriki leta 1219 *)

Sv. Frančišek, ustanovitelj treh redov, vmerl v svojem 46. letu 1226.

Sv. Anton Padovanski vmerl v svojem 36. letu 1231 v Padovi.

Zveličani Janez iz Perudže in Peter iz Sasoferata, marternika, vmorjena v Valensiji leta 1231.

Zv. Benvenut iz Gubija, vmerl 1232.

Zv. Bentivolij, vmerl 1232.

Zv. Peregrin iz Falerone, vmerl 1232.

Zv. Agnelj iz Pize, vmerl 1233.

Zv. Ricerij, vmerl 1236.

Zv. Rogerij iz mesta Todi, vmerl 1237.

Zveličana Štefan iz Narbone in Rajmund, marternika, vmorjena v Avinjonu na Francoskem 1242.

Zv. Gvido iz Kortone, vmerl 1259.

Zv. Andrej iz Spela, vmerl 1254.

Zv. Gotijeri, vmerl 1258.

Zv. Liberát iz Lavra, mašnik, vmerl 30. vinotoka okoli 1250.

Zv. Gandolfj iz Binaska, vmerl 1260.

Zv. Egidij iz Asiza, vmerl 1262.

Zv. Janez iz Pene, vmerl 5. vinotoka 1271.

Sv. Bonaventura, škof in cerkveni učenik, vmerl v svojem 53. letu 14. malega serpana 1274.

*) Debelo ali razperto tiskani svetniki in zveličani se obhajajo v celem redu.

Sv. Benvenut, škof v Ozimu, vmerl v visoki starosti 22. sušca 1282.

Zv. Janez iz Parme, mašnik, vmerl 20. sušca 1289.

Zv. Benvenut iz Recineta, brat lajik, vmerl 5. velikega travna 1289.

Zv. Konrad iz Askola, mašnik, vmerl star 55 let, 19. malega travna 1289.

Sv. Ludovik, škof, vmerl v svojem 24. letu 19. velikega serpana 1299.

Od leta 1301 do konca leta 1400, to je v 14. stoletju po Kristusu, so vmerli v prvem redu:

Zv. Andrej iz Senja (Segni), vmerl 1. svečana 1302.

Zv. Peter iz Treje, mašnik, vmerl 14. sušca 1304.

Zv. Rajnerij iz Aréca, brat lajik, vmerl 1. listopada 1304.

Zv. Konrad iz Ofide, brat lajik, vmerl 12. grudna 1306.

Zv. Frančišek iz Fabrijana, mašnik, vmerl v svojem 71. letu 22. malega travna 1322.

Zv. Janez z Alvernije, mašnik, vmerl v svojem 63. letu velikega serpana 1322.

Zv. Jernej Puči, mašnik, vmerl 6. velikega travna 1330.

Zv. Odorik iz Pordenona, misijonar, vmerl 46 let star 14. prosinca 1331.

Zv. Gentilij iz Matelike, misijonar, marternik, vmerl v Perziji 5. kimavca 1340.

Zv. Sanktes iz Urbina, lajik, vmerl 14. velikega serpana 1390.

Zv. Julijan iz Vale, vmerl 1390.

Zv. Nikolaj Tavelić, Daljmatinec, mašnik, vmorjen v Sveti Deželi 11. listopada 1391.

Od leta 1401. do leta 1500. to je v 15. stoletju po Kristusu so vmerli:

Zv. Jakop iz Strepe, nadškof na Poljskem, vmerl 1. rožnega cveta 1411.

Sv. Bernardin iz Sijene, sloveč misijonar, vmerl v svojem 66. letu 20. velikega travna 1444.

Zv. Tomaž iz Florencije, mašnik, vmerl 31. vino-toka 1447.

Zv. **Herkulan** iz **Pijegara**, sloveč pridigar, vmerl 29. velikega travna okoli 1451.

Zv. **Matevž** iz **Džirdženta**, škof, vmerl leta 1451.

Sv. Peter Regalat, mašnik, vmerl v svojem 66. letu 31. sušca 1456.

Sv. Janez iz Kapistrana, sloveč pridigar, papežev nuncij, vmerl v Iloku v Slavoniji 70 let star 23. vinotoka 1456.

Zv. **Gabrijel Feréti** iz **Ankone**, mašnik, vmerl v 71. letu 12. listopada 1456.

Zv. **Arkangelj** iz **Kalatafima**, mašnik, vmerl zelo star 9. malega travna 1460.

Sv. Didak iz **Alkalà**, brat lajik, vmerl 12. listopada 1463.

Zv. **Anton** iz **Stronkonija**, brat lajik, vmerl v svojem 80. letu 7. svečana 1471.

Sv. Jakob iz Mark, sloveč misijonar in papežev poslanec, vmerl v Napolju 85 let star, 28. listopada 1476.

Zv. **Pacifik** iz **Čeredana**, mašnik, vmerl v svojem 58. letu 5. rožnega cveta 1482.

Zv. **Simon** iz **Lipnice** na Poljskem, mašnik, vmerl 18. malega serpana 1482.

Častitljivi **Anton Bonfadini**, mašnik, se časti v **Ferari**, vmerl 1482.

Zv. **Janez** iz **Dukle** na Poljskem, mašnik, vmerl v 70. letu 29. kimavca 1484.

Zv. **Peter** iz **Moljana**, mašnik, vmerl 25. malega serpana 1490.

Zv. **Jakob Ilirski**, brat lajik, rojen v **Zadru**, vmerl 27. malega travna 1490.

Zv. **Bernardin** iz **Feltra**, sloveč misijonar, vmerl 28. kimavca 1494.

Zv. **Angelj** iz **Kivása**, mašnik, učen, goreč pridigar, vmerl 84 let star 11. malega travna 1495.

Zv. **Marka** iz **Montegála**, mašnik, vmerl v svojem 70. letu 19. sušca 1497.

Zv. **Janez** iz **Pueblo** vmerl 1497.

Od leta 1501. do 1600, to je v 16. stoletju po Kristusu, so vmerli v prvem redu:

Zv. **Bernardin** iz **Fose**, sloveč pridigar, vmerl v svojem 83. letu 27. listopada 1503.

Zv. Vincencij iz Akvile, lajik, vmerl 7. velikega serpana 1505.

Zv. Timotej z Montikija, mašnik, vmerl 60 let star 27. velikega serpana 1504.

Zv. Ladislav iz Gielnova na Poljskem, mašnik, vmerl 4. velikega travna 1405.

Zv. Janez iz Gvadelupa, vmerl 1506.

Zv. Frančišek iz Kaldarole, mašnik, vmerl 25. vinotoka 1507.

Zv. Egidij iz Lavrencijane, vmerl 10. prosinca 1519.

Zv. Gabriel Marija, vmerl 1532.

Zv. Janez Ferest (Forest), mašnik in marternik, 70 let star, vmerl 22. velikega travna 1538.

Zv. Krištof iz Milana, vmerl 1540.

Sv. Peter iz Aljkantare, mašnik, spisal „zlate bukve“ kako je treba premišljevat, vmerl 63 let star, 19. vinotoka 1562.

Zv. Salvator iz Horte, brat lajik, vmerl 18. sušca 1567.

Sv. Nikolaj Pik in njegovi tovariši, gorkumski marterniki, vmorjeni 9. malega serpana 1585.

Častitljivi Anton Pagani, Benečan, mašnik vmerl 1585.

Zv. Benedikt od sv. Fratéla, brat lajik, vmerl v 63. letu 4 malega travna 1589.

Sv. Paskalj Bajlon, brat lajik, patron društev češčenja presv. rešujega Telesa, vmerl 53 let star, 17. velikega travna 1552.

Častitljivi Angelj Paški (Pas) iz Perpinjana, mašnik, vmerl 1596.

Sv. Peter Baptista in tovariši japonski marterniki, vmorjeni 5. svečana 1597.

Zv. Sebastijan iz Aparicija, brat lajik, vmerl v svojem 98. letu 25. svečana 1600.

Od leta 1601 do 1700, to je v 17. stoletju po Kristusu, so vmerli:

Zv. Nikolaj Fatore, mašnik, vmerl 23. grudna 1602.

Zv. Julijan od sv. Avguština, brat lajik, vmerl 8. malega travna 1606.

Sv. Frančišek Solau, misijonar, vmerl v svojem 62. letu 14. malega serpana 1610.

- Z v e l i č a n i A p o l i n a r i j in tovariši, japonski marterniki, pomorjeni od leta 1617 do 1632.
- Častitljivi Lovrenec iz Revéla v Pijemontu, brat lajik, vmerl 1623.
- Častitljivi Inocencij iz Kijuza, brat lajik, vmerl leta 1631.
- Z v. H u m i l j iz B i s i n j a n a, brat lajik, vmerl 55 let star 26 listopada 1637.
- Služabnika božja Pavel iz Mantove in Salvator iz Ofide, mašnika, marternika, vmorjena 1648.
- Služabnika božja Jakob iz Sarnana in Ferdinand iz Albisola, mašnika, vmorjena 1648.
- Častitljivi Bernardin Kalencanski iz Korzike, mašnik, vmerl 1653.
- Častitljivi Benedikt Podžibonski, mašnik, vmerl 1658.
- Častitljivi Bonaventura iz Barselone, brat lajik, vmerl 1684.
- Z v. K a r o l j iz S e c e, brat lajik, vmerl 52 let star 1700.
- Častitljivi Peter Bardsijo, brat lajik, vmerl 1700.
- O d l e t a 1 7 0 1 d o 1 8 0 0, t o j e v 1 8. s t o l e t j u p o K r i s t u s u, s o v m e r l i :
- Sv. Pacifik od sv. Severina**, mašnik, vmerl 68 let star 24. kimavca 1721.
- Častitljivi Anton Margil, mašnik, vmerl 1726.
- Častitljivi Janez Kerstnik iz Burgundije, mašnik, vmerl 1726.
- Z v. T o m a ž iz K o r e, mašnik, star 74 let, vmerl 41. prosinca 1729.
- Sv. Janez Jožef od Križa**, mašnik, vmerl 80 let star 5. sušca 1734.
- Častitljivi Dominik iz Čivita-vékije, mašnik, vmerl 1738.
- Z v. T e o f i l j iz K o r t e, mašnik, vmerl 1740.
- Častitljivi Peter iz Banjoreje na Laškem, mašnik, vmerl 1742.
- Častitljivi Benigen Kunejski, mašnik, vmerl 1744.
- Sv. Leonard Portomavriški**, slóveč misijonar in razširjevavec pobožnosti sv. križevega pota, vmerl 75 let star 26. listopada 1751.
- Častitljivi Filip Velitriški, mašnik, vmerl 1754.
- Služabnik božji Lovrenec iz Mensana na Laškem, mašnik, vmerl 1797.
- Služabnik božji Bonifacij iz Seca na Laškem, brat lajik, vmerl 1799.
- Častitljivi Mihaelangelj od sv. Frančiška, lajik, vmerl 1800.

Od leta 1801 do 1900, to je v 19. stoletju po Kristusu, so vmerli:

Častitljivi Simon Filipovič, Bošnjak, mašnik, vmerl 9. velikega travna 1802.

Častitljivi Alojzij od Križanega, mašnik, vmerl 1803.

Častitljivi Generoz iz Premosela na Laškem, mašnik, vmerl 1804.

Zv. Egidij Marija od sv. Jožefa, brat lajik, vmerl v svojem 83. leta, 7. svečana 1812.

Zv. Leopold iz Gajik, sloveč misijonar, vmerl 73 let star 2. malega travna 1815.

Zv. Janez in Trijore na Laškem, misijonar, vmorjen na Kitajskem leta 1816.

Služabnik božji Magin Katalá, Španec, mašnik, vmerl 1830.

Častitljivi Frančišek Gizon, klerik, vmerl 1832.

Častitljivi Modestin od Jezusa in Marije, mašnik, vmerl 1834.

Služabnik božji Pavel iz Rečineta na Laškem, mašnik, vmerl 1840.

Služabnik božji Henrik Tisen, mašnik, vmerl 1844.

Služabnik božji Andrej Garsija, brat lajik, vmerl 1853.

Častitljivi Emanuel Ruis in 7 tovarišev marternikov, vmorjeni v Damasku 1860.

Častitljivi Marijan iz Roke Kazale, brat lajik, vmerl 1856.

Služabnik božji Mihael iz Tora na Španskem, mašnik, vmerl 1875.

Služabnik božji Ludovik iz Kazorije na Laškem, mašnik, vmerl 1885.

P. A. F.

Čednosti bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske.

P. A. M.

I. Poglavlje.

Vera, korenina njenega duhovnega življenja.

Moč, vstrajnost in obsežnost drevesa je odvisna od moči, globočine in zdravja njega korenin. Čeznatorne življenje kristijana, vsa njegova rast in njegov razvitek pa je odvisen od vere, ki je po nauku sv. tridentinskega cerkvenega zbora „človeškega zveličanja začetek in podlaga in korenina vsega opravičenja.“

Čim bolj čista, terdna in živa je vera, toliko lepše raste iz te korenine nebeške cvetlica kerščanske popolnosti.

To misel je povedala bl. Krescencija z besedami: „Vera je edino prava pot, ki nas brez nevarnosti zmote pripelje k Bogu in stori, da ga moremo uživati, koliker je to uživanje na svetu dovoljeno.“

Vsa prevzeta od tega prepričanja, je ona nad vse cenila milost sv. vere. Vedno je poveličevala lepoto sv. vere in goreče Boga hvalila, da ji je podelil to veliko milost, da je bila v na pol protestantovskem mestu od katoliških starišev rojena in izrejena. Kaker pripoveduje sestra Gabrijela, je ona večkrat rekla: „Mene bi ne veselilo, da sem bila vstvarjena, ke bi mi Bog ne bil dodelil te prevelike milosti, da sem ud prave katoliške cerkve. Za to milost celo večnost ne morem zadosti Boga zahvaliti. Vera je čeznatorna milost božja, veliko večja je ko vstvarjenje. Zakaj tudi neverniki so od Boga vstvarjeni, pa brez vere se ne morejo zveličati.“

Ker je sv. vero toliko cenila in vse ljubi preserčno ljubila, je do smerti bridko objokovala zaslepljenost toliko njenih someščanov, ki so bili ločeni od prave Kristusove cerkve. Neprenehoma je goreče molila, ostro se postila in pokorila za duše, ki so se bile zgubile iz edine črede Kristusove; k temu je tudi z vnetimi besedami spodbujala svoje sestre, posebno novinke. Keder je o tej zadevi govorila, je poerdelo njeno sicer blede obličje, debele solze so ji priderle iz oči, večkrat ji je zastal glas ali pa je ponavljala besede: „O da bi vsi prav v Boga verovali, o da bi vsi Boga prav spoznali!“

Ta gorečnost za razširjanje prave vere je obsegala vse nevernike in krivoverce. Nič se ji ni zdelo pretežko, da bi mogla le enemu od njih pridobiti milost prave vere. Za to je bila pripravljena terpeti najhujše terpljenje in najgrozovitišo smert. Zdihovaje je večkrat rekla: „Ke bi ne bila ženska, šla bi s pervo ladijo v Indijo, da bi ali prinesla ajdom Kristusa, ali pa Bogu darovala svojo kri.“ Kederkoli je govorila z duhovniki in misijonarji, jih je ze vso gorečnostjo svoje duše spodbujala, naj zvesto opravljajo svojo vzvišeno službo, in vedno je pridno molila zanje.

Za posvetne reči se je malo brigala, ali vsa pazljiva in živahna je bila, keder se je govorilo o sv. veri in cerkvi. Keder je slišala o kakem spreobrnjenju ali zmagi sv. vere je goreče

in glasno Boga hvalila. To se je posebno pokazalo dvakrat, ko ste se dve celi družini v njenem rojstnem mestu vernili v pravo cerkev.

Silno je bila vesela, keder je slišala, da je vmerl kak protestantovski otrok v kerstni nedolžnosti.

Vsakega pa je genila njena bridka žalost, zdihovanje in jok, ako je slišala, da je kedo od prave vere odpadel, ali o kakem pohujšanju ali zmagi sovražnikov sv. cerkve; le njena velika vdanost v voljo božjo ji je mogla ohraniti notranji mir.

Ker je toliko cenila sv. vero, je zelo častila svete marternike in kot največo srečo, po kateri more kristijan hrepeneti, je imela, za sv. vero kri in življenje darovati. Te sreče deležna postati se je imela za nevrudno. V svoji veliki gorečnosti se je za to ostro pokorila in kervavo bičala tudi v svoji bolezn, slabosti in starosti. Ob praznikih svetih marternikov je bila vsa iz sebe in živo je povelečevala te spričevavce ter sestre spodbujala, hrepeneti po tej sreči ali vsaj sè spokornim življenjem se je deležne storiti.

Iz tega vže vsaj nekoliko lahko spoznamo, kako nenavadno velika je bila njena vera; še bolj bomo pa to spoznali, ako pomislimo, kako čista in terdna, kako razsvitljena in živa je bila pri njej ta čednost.

V svoji otroški priprostosti je terdno verovala vse, kar je Bog razodel, in resničnost božja, ki ne more goljufati ne goljufana biti, je bil edini nagib njene vere. Večkrat na dan je obudila vero s temi ali podobnimi besedami: „Ti, o Bog, večna, vsevedna resnica, si to tako povedal in jaz terdno verujem!“ „O velike skrivnosti Gospodove! Kako svete in čudovite ste! Jaz jih hočem terdno verovati in sè srcem in ustmi spoznavati.“ S to čisto vero je premagala vse nevarnosti, katerim so navadno izpostavljene take svete duše. Po nauku aposteljna je vedno gledala, „na luč, ketera sveti na temnem mestu, dokler se dan ne zasveti in ne prisveti danica v vaših srcih.“ II. Petr. 1, 19.

Govorila je: „Bolj cenim en sam verski člen, kot vsa razodenja, ketera prejemam; zakaj v teh se lahko motim, ne pa v verskih resnicah, kjer se opiram na neskončno in nezmotljivo resnico.“

Čista in terdna vera se pokaže najbolj takrat v svoji moči, keder Bog odtegne duši vsako drugo razsvitljenje in jo pusti, kaker pravi sv. Janez od Križa, v temui noči. Tudi te hude

poskušnje, ko je bila njena duša prazna vsake čutne pobožnosti in ni imela druge podpore kot to temno vero, so prikazale, kako globoko vkoreninjena je bila v njej ta čednost. Sè sv. vero je šla skozi vso to temo ter se vedno bolj bližala Bogu. Vera je rastle v njej od svetlobe do svetlobe, do one popolnosti, ki je tako rekoč zarja onega popolnega dne, do duša gleda Boga od do obličja obličja.

Po nauku sv. Bonaventure moremo tri stopnje vere razločevati. Perva stopnja je vera navadnih priprostih kristijanov, ki brez više izobraženosti in svetosti sprejmejo nauke sv. cerkve kot besedo božjo. Na drugi stopnji spoznava človek verske resnice z darom razumnosti. Na tretji stopnji pa luč sv. vere človeka tako razsvitli, da to, kar veruje, tako rekoč z očmi gleda.

Na to stopnjo se je povzpela bl. Krescencija. Neketeri njenih izrekov naj nam to spričajo. „O Bog,“ je rekla enkrat, „ke bi tudi vsi ljudje od vere odpadli, vendar upam, da s tvojo milostjo jaz ne bi za las odstopila od resnice, katero si razodel, in ke bi bili vsi ljudje zoper mene in me terpinčili z največimi martrami; zakaj vem in verujem, da je Bog v vsem nezmotljiv, kar je razodel in nam po svoji cerkvi verovati zapoveduje“. Enkrat je zagotovila svoje sestre, da ke bi se Kristus vidno prikazal v sv. hostiji, bi ona, ke bi tudi mogla, vendar ne hotela pogledati, temuč oči zaperla, ker večo gotovost o pričujočnosti Gospodovi ji daje sv. vera, ko vsi čuti telesa.

Njena vera, tolikanj čista in terdna, je bila pa združena tudi z ono tolažbo, mirom in razsvitljenjem, kakeršno je voščil sv. apostelj Pavelj Rimljanom: „Bog upanja pa naj vas napolni z vsem veseljem in mirom v verovanji, da obogatite v upanji in moči svetega Duha“. Rim. 15, 13.

Ako se je le omenila kaka verska resnica ali skrivnost n. pr. presv. Trojica, včlovečenje, najsvetejši zakrament, je bila Krescencija prečudno razsvitljena, da je po obrazu zdaj obledela, zdaj poerdela; večkrat so se ji vderle solze iz oči, ali ji je začela kri teči iz nosa, včasih je bila kar zamaknjena.

Ravno tak vtisek je napravila na njo beseda „Betlehem“.

Ko je enkrat na predvečer sv. božičnega praznika v obednici pri mizi brala martirologij, to je zapisnik praznikov naslednjega dne, ni mogla, čeravno si je zelo prizadevala, nič drugzega spregovoriti kot: „Jutri je Jezus Kristus . . .“

Glas ji je zastal, solze so se ji vderle, vsa je bila iz sebe

od prevelikega ginjenja. Druga sestra je morala branje nadaljevati. Bl. Krescencija pa se je ponižno obtožila in prosila pokore.

Vsaki je moral biti spodbujen, kedor jo je videl, kako je na koru pri molitvi pobožno izgovorila: „Čast bodi Očetu“ i. t. d. in glavo priklonila. Pri tem je serčno želela, da bi ji bila za sv. vero glava odsekana. Enkrat je rekla: „O Bog! Lepota tvoje vere je tako svetla v mojih očeh, da bi ne bile čudno, ke bi iz ljubezni do nje vmerla“.

V verskih rečeh je bila tako razsvitljena in tako je razumela sv. pismo in najtežje bogoslovske nauke, da so vsi njeni spovedniki in mnogi drugi učeni možje občudovali to njeno vlitost. V šole je malo hodila, brala je le knjige nove zaveze in druge za redovnice odločene bukve; vendar je o najglobokejših skrivnostih sv. vere govorila tako jasno in določno, rabila pri tem tako primerne in razvidne izraze, da so najbolj učeni bogoslovci kar stermeli.

S p. Pamerjem je enkrat govorila o Marijini pesmi „Magnificat“ in iz vsake besede razvila tako lepo in jasno največje skrivnosti, da je on priznal, da ni še nikedar kaj takega ne bral ne slišal. Enako spričevalo o njeni čudoviti razsvitljenosti ji je dal tudi učeni p. provincijalj Benjamin Elbel.

Iz sv. pisma je zajemala luč in tolažbo. Sv. duh, ki je spisal to čudovito knjigo in ki je z ljubeznijo v nji prebival, ji je odperl vse globočine te knjige. Prav posebno je ona ljubila svete evangelije, iz katerih je zajemala predmete za premišljevanje. Znala jih je skoraj po besedi na pamet in vsaka beseda ji je dajala obilno tvarine za premišljevanje in podučenje.

Opominjala je tudi druge sestre, naj dobro porabijo dragoceni nebeški zaklad sv. evangelija, naj ga pridno in pobožno v luči sv. vere bero in vsako besedo dobro premislijo in v dušno hrano porabijo. Terdila je, da ke bi tudi nobene druge knjige ne bilo na svetu, bi sv. evangelij zadostoval, verno dušo za pravo svetost podučiti in napeljati. Moč teh božjih besed seže v globočino serca, prešine mozek in kosti; one nas uče, kako moramo ljubiti, terpeti in delati, kako moramo poterpežljivi biti, vojskovati se in Zveličarju zvestobo ohraniti.

Da je njena duša v resnici zajemala svojo hrano iz te božje knjige, se je lepo pokazalo v njenih duhovnih pogovorih s sestrami, posebno z novinkami. Le o enem samem izreku sv. pisma je znala po cele ure tako lepo in zajemljivo govoriti, da se nihče ni na-

veličal jo poslušati. Pri taki priliki je bila ta sicer tako molčeča devica vsa predrugačena; polno lepih naukov sv. pisma in lepih zgledov svetnikov je kar vrelo iz njenih ust. Pri tem je rabila lepe podobe in prilike iz vsakdanjega življenja.

Neketere teh njenih duhovnih pogovorov so v glavnih potezah spisale njene učenke in ti spisi so še zdaj ohranjeni. Seveda so le slaba podoba njenega duhovitega in živahnega govora. Nekaj od tega hočemo tudi našim bravcem povedati.

Ko so jo novinke enkrat v adventu vprašale, kako se morejo najbolje pripravljati na sv. božični praznik, je rekla, da morajo Jezuščku mesto slabega hlevca in revnih jasli sezidati lepo palačo, na duhovni način, in sicer tako. Kaker je za stavbo vsake hiše potrebnih pet reči, tako tudi za to duhovno poslopje. Najpoprej terden temelj ali podlaga in ta mora biti s pomočjo milosti božje, najglobočja ponižnost; drugo je prava mera in to najdejo v sv. pokorščini; tretje je edinstvo mej zidarji in to mora biti ljubezen in edinstvo mej sestrami; četrto je primerna tvarina, les, kamenje, apno, pesek, voda, to tvarino dobe v pobožnem premišljevanju; les morajo sekati in obdelati na oljiskem vertu premišlevaje bolečine Jezusa in Marije; za bruna morajo vzeti sv. križ in zlomljeno palico Pilatovo; kamenje naj lomijo na Kaljavariji; opeko in glino naj iščejo v globočini svoje nizkosti in pregrešnosti in jo žgo v ognjeni peči presvetega Jezusovega serca; vsakdanje vaje jim morajo služiti za pesek in vodo naj zajemajo v potoku Cedron. Petič je potrebno dobro orodje; v to naj jim služi orodje terpljenja Zveličarjevega, kladivo, klešče, žreblji, lestva, vervi in palice; vsaki dan si lahko eno izvolijo v premišljevanje in podnevi mej delom pred očmi imajo. Na to jim je dala navod, kako morajo štiri tjedne adventa to duhovno poslopje zidati. Nebeškega očeta naj izvolijo za gospodarja tega poslopja, sv. Duha za zidarskega mojstra, da se bo Sinu Božjemu vredno stanovanje pripravilo. Sv. Jožef naj bo tesar in angelji težaki. Zjutraj precej ko se zbude naj obude djanje vere in mislijo: „Glej, to je glas nebeškega gospoda, ki kliče na delo“. Pokorne naj berž vstanejo, obude djanja upanja in s tem vse delo izroče v roke tistega, ki s perstom svoje vsemogočnosti cel svet derži. Nato naj hite na kor, v delavnico ljubezni in iz tabernakeljna vzamejo orodje in ob enem zveličarja prosijo naj po svojem dopadajenju v di vse, kar bodo cel dan delale.

Natančno jim je na to določila, kake molitve naj opravljajo,

kake dobre namene naj obujajo, v katerih čednostih naj se vadijo pri molitvi na koru, pri premišljevanju o včlovečenju Sinu Božjega pri sv. maši in molitvi in delu. Pri delu naj svoje orodje primerjajo z orodjem terpljenja Jezusovega in v sercu ali keder se srečavajo ponavljajo besede: „Češčen bodi sad Marijin“ in odgovarjajo: „Na vekomaj bodi češčen“.

Ali pa: „Češčen in hvaljen bodi dragoceni zaklad, keterega si ti od sv. Duha spočela, o Marija“. Odgovor. „Na vekomaj bodi hvaljen“.

Ko pozvoni k obedu, naj premišljujejo dobrotljivo ljubezen Očeta in Gospoda, kaker bi jim z lastnimi rokami delil dobrih jedi, čeravno so svoje delo tako slabo opravile, da bi ne bile zaslužile košček hruba in požirek merzle vode. Pri tem naj obujajo kesanje in terdni sklep poboljšanja. — Pri izpraševanju vesti si morajo od zidarskega mojstra sv. Duha sprostiti razsvitljenja, poslopje si ogledati in posebno o prvih treh rečeh se izprašati. Preden gredo spat, naj serčno prosijo odpuščanja svojih pogrreh in pomanjkljivosti, orodje spravijo v tabernakelj, prosijo angelje, naj mesto njih čujejo in lastnino Mesije pred sovražniki varujejo. Na to naj se vležejo k počitku — v varstvu in naročji Marijinem.

Da bl. Krescencija ni znala brati le v knjigi sv. pisma, temuč tudi v knjigi narave, naj nam pokaže naslednji razgovor, ki ga je imela sè svojo novinko M. Rafaelo Miler, ki je bila od l. 1769—1799 prednjica samostana. Priprósto sporočilo te sestre hočemo dobesedno popisati.

„Mati Krescencija je enkrat poklicala v svojo celico, mene sestro Rafaelo Miler, z besedami: „Jaz ti hočem nekaj darovati“. Ko sem prišla, mi je dala list nekega drevesa in rekla: „Tukaj imaš košček božje vsegamogočnosti“. Mislila sem sama pri sebi, kaj bi to pomenilo, pa vprašati si nisem upala. Na to je vzela ta list v roke in rekla: „Glej, v tej na videz tako slabi stvarci je skrita božja svegamogočnost, modrost in dobrotljivost. Vsegamogočnost: ker je to, kar je. Božja vsegamogočnost jo je vstvarila in jo ohranjuje, sicer bi se v trenutku pogreznila v nič. Modrost: ona je vse žilice in robove tako z najmodrejšim namenom vredila, da je tako rekoč celo drevo v tem listu vpodobljeno; dobrotljivost: ker ona je ta list vstvarila v našo časno in večno korist; v večno, ker moremo v njem Boga spoznavati, častiti in moliti; v časno korist, ker deblo tega lista zeleni in raste v naše veselje in slednjič, da dobimo od njega derva, da se moremo greti in hrano si pripravljati.

„V tem listu, tako je nadaljevala, moremo tudi premišljevatí morje. Vse reke in potoki iz njega izvirajo ter hitijo po hribih in dolinah, po pesku in skalah, da dosežejo od Boga določeni namen. To nam kažejo žilice na tem listu in ob enem nas spominjajo raznih potov v nebesa skozi ta svet. Ostri robí lista nam predstavljajo meje, ketere je Bog morju postavil, da se po zemlji ne razlije in škode me dela. Tudi to je ogledalo za človeško dušo, saj je Bog nezmerno morje vseh popolnosti in milosti. Na rebrih tega lista niso le vpodobljene reke in potoki, temuč tudi vse natorne in čeznatorne dobrote božje, posebno ona sveta navdihnjenja, ki prederejo vse doline in hribe, vse kamne in skale na človeški duši. Ako duša milosti božji ne nasprotuje, temuč sodeluje, potem se vse čednosti v taki duši sezidajo.“

To kar smo v tem zgledu povedali, da je ona namreč v najmanjši stvarci kaker v ogledalu spoznavala veličastvo nebeskega kralja, ga hvalila in ljubila, to je bila vedno nje navada.

Včasih je rekla sestram: „O Bog, ti čudoviti mojster, kako velika je tvoja vsegamogočnost, kako nezapopadljiva tvoja vmetalnost! Česčen bodi v delih svojih rok.“ Na to je razložila sestram, kako moremo gledati in občudovati vsegamogočnost, modrost in dobrotljivost božjo najbolj v najmanjših stvarcah, muhah, mravljah in čebelah: „Zakaj čeravno so te živalice prav majhine, jim vender nič ne manjka: imajo oči, ušesa, usta, noge, peruti in vse ude tako čudovito sestavljene, da to vsaki človeški razum preseže.“ Ke bi bile tudi naše oči in serca bolj čista, bi tudi mi gledali v vseh stvareh ogledalo višjega sveta in to bi nam bila prava Jakobova lestvica v nebesa.

Njena razsvitljena vera ni bila samo bogata lepíh misli in govorov, kar je slednjič tako malo vredno kot prazno listje; temuč kazala se je tudi v „sadóvih luč,“ kaker govori sv. Pavelj, „v svetem in notranjem življenju, ki je izviralo iz studenca čiste vere.“ „Moj pravični živi iz vere“ ta beseda Gospodova nam najboljše razkriva njeno življenje. Iz luči sv. vere je zajemala pravo mero in nagib za vse, kar je mislila, želela, govorila in delala. V njenem življenju se je kazala tista čudovita moč, ketera dušo popolnoma v Bogu vterdi in se po nauku sv. Bonaventure kaže na trojni način. Ona namreč daje junaško moč čednosti, gorečnost za resnico, polnost ljubezni. Junaško serčnost: zakaj Krescencija je bila tako vterjena v Bogu, da ji ni bila nobena čednost pretežka, nobeno terpljenje prebridko, ker „verujočemu

je vse mogoče.“ Gorečnost za resnico: ker je neizprosljivo preganjala vse hudo, kar je nedopadljivo v očeh božjih, in nič ji ni bilo pretežavno v pospeševanje vsega dobrega. Polnost ljubezni, ki ne pozna mere, ne posvetne modrosti; zakaj Krescencija nes pametna v očeh sveta, je po besedah sv. pisma svet sebi križala in sebe svetu.

To življenje vere je nad vse cenila in rekla: „Ke bi ljudje vedeli in resnično verovali v neskončno velikost božjo, v njegovo hrepenenje in pripravljenost nas časno in večno srečne storiti, bi ne bilo nobenega, ki bi Boga resnično ne ljubil.“

Žalostno prikazen, da neketere pobožne osebe v kljub vsem verskim vajam in pripomočkom nič ne napredujejo v duhovnem življenju, je razlagala s tem, da taki ljudje skrivajo in zakopavajo zaklad in talent sv. vere, to je, da se premalo vadijo v tej čednosti. „O srčna duša, je zaklicala, ki popolno nezaupa svojemu razumu in sodbi, ter se pusti slepo vodstvu tako čiste luči sv. vere! Kako moram hvaliti Boga, da me je po tej poti vodil!“

Lahko in stanovitno je obračala nauke sv. vere na vse okoliščine v življenju in delala le za večnost. Svet in vse časno je cenila manj kot blato, ter hrepenela po Bogu in dobrotah, ki večno ostanejo.

Kaker angelji tako je tudi ona vedno živela v pričujočnosti božji.

Za to je tudi rekla sestram: „Ljube sestre! Kako nezmerna milost je to, da nam je največe dobro vedno pričujoče! Zato vas opominjam, da se pri vseh opraviilih vadite v živi veri.“

V naslednjih poglavjih bomo videli, kako lepi „sadovi luči, v vsej dobroti, pravičnosti in resnici“ so se pokazali v celem njenem zunanem in notranjem življenju.

Omeniti hočemo tukaj le to, kako neverjetno veliko ljubezen, spoštovanje in podložnost do vidne cerkve na zemlji je v nji obudila sv. vera. Saj tudi ne more drugače biti; pravi duh Kristusov obsega z eno ljubeznijo glayo in ude, Kristusa in cerkev, očeta in mater, kaker pravi sv. Avguštin: „Ljubimo Boga kot našega očeta in ljubimo cerkev kot našo mater.“

Sveto cerkev je navadno imenovala svojo mater in tako veselo in popolno izpolnjevala četrto zapoved proti tej materi, da more le redko kateri otrok tako zvesto izpolnjevati svoje dolžnosti do svoje telesne matere. Svete so ji bile vse besede, vsi nauki, vse navade in obredi sv. cerkve. Papeža je spoštovala kot očeta, da, kot Kristusa samega in rekla je, da je to najsvetejša dolžnost

kristijana, za katero mora biti pripravljen darovati svoje življenje. K tej pokorščini in ljubezni je vse spodbujala; svojim sestram je rekla: „Vedno bodite zveste sv. cerkvi, zveste do smerti; ako je potrebno, darujte za njo kri in življenje. Da se cerkev ne more motiti, nam spričuje večna resnica in to nam mora zadostovati. Ako nimate priložnosti pokazati svojo zvestobo v velikih rečeh, pokažite jo v majhnih. Popolno spolnajte njene zapovedi in naredbe; visoke cenite njene obrede: pobožno praznujte njene praznike, kratko, bodite vedno in v vsem pokorni otroci sv. katoliške cerkve.“

Iz te žive vere je izhajalo ono njeno veliko spoštovanje do duhovnikov. Večkrat je ponovila besede sv. Frančiška: „Ke bi ob enem času srečala angelja in duhovnika, bi prej duhovniku skazala čast in spoštovanje; zakaj v angelju vidim le angelja, v duhovniku pa gledam Kristusa.“

Častitljiva je bila v njenih vernih očeh tudi posvetna gosposka kot namestnica božja. Rekla je, posebno ako je kedo nespoštljivo o nji govoril: „Dolžni smo ji spoštovanje skazovati, ker tako je zapovedal naš Zveličar in postavodajavec.“

V tej veri je živela in do smerti se ž njo vojskovala in zmagala. Kar je v življenju tolikokrat ponavljala: „O skrivnosti Gospodove, vedno jih bom terdno verovala in do zadnjega dihleja jih spoznavala,“ to je tudi vmirajoča storila. Blizu smerti se je obernila k svojemu spovedniku, p. Pamerju, ter rekla: „Spričujem pred nebom in zemljo, da hočem vmreti v sv. rimski cerkvi.“ Sestram pa, ki so jo pomilovale zavoljo njenih hudih bolečin, je rekla te vere polne besede: „O kako malo vredne so vse te moje bolečine, ako jih primerjam z groznim terpljenjem, ki so ga sveti marterniki tako serčno zavoljo vere terpeli! O, da bi hotel Bog da bi mogla po njih zgledu vse tako terpeti!“

Hišo svojega časnega življenja je bila ona po nauku sv. evangelija sezidala na skalo sv. vere. Če je tudi priderla nad njo povodenj terpljenja, če so se tudi vpirali vetrovi peklenskih skušnjav v to hišo; ona ni padla, ker je bila terdno postavljena na skalo vere; vstavljala se je moči smerti in terdna je stala v v večnosti.

O kristjan, ako nočeš, da se tvoja hiša enkrat podere in tebe nespametnega v razvalinah pokoplje, ne zidaj na pesek, temuč posnemaj to modro devico in ispolnuj besede aposteljna:

„Pristopimo (h Kristusu) s pravim srcem in s polno vero.“
Hebr. 10, 22.

Tretji red sv. Frančiška — častitljiv in svet red.

Mej zadržki, ki se vstavljajo razširjenju tretjega reda zlasti po naših slovenskih krajih, je pač eden najmočnejših staro ime bratov in sester tega reda, ki se rabi dandanašnji v zaničljivem pomenu. Svet pravi *tercijalj*, *tercijaljka* namestu *svetohlinec*, *svetohlinka* in nadevlje to ime ne glede na to, ali je tisti človek v tretjem redu ali ni. Seveda, same na sebi ste besedi *tercijalj*, *tercijaljka* popolnoma nedolžni, ker ne pomenite nič družega kakor *tretjerednik*, *tretjerednica*; izpeljani ste namreč iz latinske besede *tercijus*, *tercija* (ki se piše *tertius*, *tertia*) t. j. tretji, tretja. Ali tudi beseda *far* je sama na sebi čisto nedolžna in ni pomenila nekedaj nič družega, kakor to, kar nemška *Pfarrer*, kakor tudi *fara* še zdaj pomeni to kar nemško *Pfarre*; in vendar brezbožni in sirovi ljudje dandanašnji duhovnike psujejo s *farji*. Ali bo to koga zadržavalo, da ne bo vstopil v duhovniški stan, ako ga Bog kliče vanj? Pametnega mladeniča gotovo ne. Prav to velja pa tudi o besedah *tercijalj* in *tercijaljka*. Če jih govori razuzdani svet v zaničljivem pomenu, s tem še ni dokazano, da je tretji red res kaj zaničljivega. Ravno nasproti, kar razuzdanci najbolj zaničujejo in najgerje psujejo, to mora biti nekaj prav posebno dobrega in častitljivega. Pametni ljudje se torej ne smejo dati ostrašiti in zadržavati, da ne bi vstopili v tretji red zaradi imen *tercijalj* in *tercijaljka*, to bi jih imelo celo spodbujati; saj je rekel Kristus: „Blager vam, keder vas bodo zasramovali in preganjali in govorili zoper vas vse hudobne besede legaje, zavoljo mene; veselite se in od veselja poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih“. (Mat. 5, 11, 12) — Ali niso ljudje zasramovali Kristusa samega? Ali ga niso nazega ogernili v zasmeh s škerlatastim plaščem, ali mu niso deli na glavo venca iz ternja, ali mu niso pljuvali v obraz? In kako se je godilo sv. Frančišku? Ali ga niso lučali s kamenjem in blatom? Zaničevanja se torej otrok sv. Frančiška ne sme bati, časti in slave tega sveta v njegovem redu ne sme iskati, kakor ne v prvem ali drugem, tako tudi v tretjem ne.

Vendar je v očeh pametnega človeka in vernega kristijana kakor prvi in drugi tako tudi tretji red sv. Frančiška v resnici

častitljiv in svet red. Zgodovina njegova nam to jasno priča. Poglejmo je le nekoliko.

„Frančišek, pojdi, popravi mojo cerkev, ki se vsa, kakor vidiš, podira“ — na to povelje križanega je začel sv. Frančišek pridigati sè vso gorečnostjo, najprej sè svojim zgledom, potem pa tudi s preprosto sicer pa v serca segajočo besedo, kako ničemerno in minljivo je posvetno veselje, kako kratko je naše življenje na zemlji, kako silno je torej treba skrbeti za nevmerjoče duše zveličanje.

In te pridige in spokorno življenje svetega Frančiška in njegovih prvih tovarišev, to je tako pretresalo serca vernih kristijanov, da so prosili od vseh strani mnogi in mnogi, naj bi tudi nje sprejel, moške mej svoje brate, ženske pa v drugi red, njim namenjen, red sv. Klare. Sv. Frančišek pa je videl kmału, da ne bi bilo prav, ke bi toliko ljudi sprejemal v red, prvi ali drugi, ter jih tako odtezal zakonskemu stanu, ki ga je Bog postavil, da se človeški rod ohrani na zemlji. Vstanovil je torej še tretji red, ki bi obsegal ljudi mej svetom živeče, ne glede na to, ali so v zakonskem ali samskem stanu, moškega ali ženskega spola. Oni naj bi ostali sicer mej svetom, živeli pa po vodilu, kolker toliko podobnem vodiloma prvega in drugega reda.

Perva sta bila sprejeta v tretji red, kakor je znano, zveličani Lukezij ali Lucij in njegova žena Bonadona. Potem se je ta red zelo hitro širil po Laškem in dalje po Francoskem, Španskem, Nemškem in tudi po raznih deželah sedanjega našega cesarstva. Kmału skoraj ni bilo mesta, kjer ne bi bilo bratov in sester spokornega tretjega reda sv. Frančiška. Peter de Vineis, prvi državni urednik cesarja Friderika II., je pisal temu, da ga na Laškem skoraj ni več najti človeka, ki ne bi bil v tej novi družbi. Posvetni in duhovni, kmetje in gospoda, stari in mladi, možje in mladeniči, žene in dekleta, vse je hotelo biti v tretjem redu. In to je bilo tako tudi pozneja leta in stoletja. Do današnjega dne šteje tretji red mej svojimi odločnimi udi papežev, o katerih se ve to prav za gotovo, sedem; kardinaljev, nadškofov in drugih imenitnih oseb duhovskega stanu brez števila; cesarjev, če so prav šteli, 10, cesaric 20, kraljev 20, kraljic 35, kronanih glav vse vkupaj do 140; drugih velikih in znamenitih mož najrazličniših stanov sam Bog ve koliko. Naj imenujemo le neketere izmej najznamenitish. Tretjerednik je bil slavni Krištof Kolumb — Golob, kakor bi rekli po naše, Kolombo,

kaker so ga imenovali Italijani, Kolón, kaker mu pravijo na Španskem; tretjerednik je bil slavni Dante Alighieri, največi italijanski pesnik, ali kaker sodijo mnogi v takih rečeh razumni ljudje, največi pesnik mej vsemi, kar jih je živelo do današnjega dne na celem svetu; tretjerednik je bil sloveči Lope de Vega, eden najimenitnejših in ob enem najplodovitiši španski pesnik; tretjeredniki so bili slavni italijanski slikarji Džotto, Rafaelj, Mikelandželo, poslednja dva največa slikarja mej vsemi, kar se jih je dozdej rodilo na svet; tretjerednik je bil še v našem času živeči sloveči glásebnik List (Liszt), tretjerednika sta bila slavna učenjaka fizika Galvani in Volta.¹⁾

Je-li potem takem sramota stopiti v tretji red? Je-li tretji red res le za postarne samice, ki imajo mnogo časa, da morejo dolgo v cerkvi čepeti? Ne, ne! Tretji red je, kaker zgodovina kaže, tudi za najvišje glave, tudi za najslavnije umetelnike in učenjake. Tretji red ni nikomer na sramoto, vsakemu pa je na korist in mnogim je bil vže v posvečenje in zveličanje.

Tudi poslednje nam zgodovina jasno kaže in priča. Od začetka njegovega, namreč od leta 1221, pa do današnjega dne je bilo v tretjem redu brez števila pobožnih in svetih ljudi. Mej njimi je po najnovjšem pregledu²⁾ 34 svetnikov in svetnic, 52 zveličanih cerkveno priznanih. Razen teh jih v posameznih krajih, kjer so bili rojeni ali kjer so vmerli, še več častijo in več jih je mej njimi, katerih sveto življenje se cerkveno preiskuje, da bi bili potem slovesno mej zveličane prišteti.

In če nekoliko bliže pogledamo, kakšni so bili tretjeredniki, ki jih zdaj katoliška cerkev časti ko svetnike ali zveličane, vidimo očitno, kako so najrazličnejših stanov ljudje v tretjem redu dosegli svoje posvečenje. V tretjem redu imamo svete kralje in kraljice, Ludovika IX, kralja francoskega, Ferdinanda, kralja Leona in Kastilije, Elizabeto, kraljico portugalsko, imamo sveto kraljičino in deželno grofinjo, Elizabeto Turingijsko, imamo svetega grofa Eljzearja in njegovo ženo, blaženo Delfino, imamo grofinjo zveličano Angelino Maršansko, imamo plemenitaša sv. Konrada iz Pjačence, imamo svetega nadškofa in kardinalja Karla Boromeja, imamo svetega župnika Ivona, imamo tergovca zv. Lukezija, črevljarja

¹⁾ Prim. „Cvetje“ I. letnik, str. 63 in dalje.

²⁾ Thaler, Praktisches Handbuch zur Leitung des dritten Ordens. 3. Aufl. Bregenz. Teutsch. pag. 18. id.

zv. Nevolona, romarja in bolniškega strežnika sv. Roka, zv. Petra Sjenskega, ki je glavni delal, zv. Rajmunda Lulja, misijonarja in marternika, jako učenega modroslovca in bogoslovca (*doctor illuminatissimus*), o katerem mislimo zlasti za naše učenejšie bravece o priliki kaj več napisati. Mej temi in ostalimi svetniki in zveličanimi tretjega reda je gotovo, to smemo po pravici misliti, velika večina čistih duš, ki se niso nigdar omažežale z velikim in tudi ne s kakim posebnim malim grehom; vendar pa je mej njimi tudi velika grešnica, ki pa je v redu delala veliko pokoro in tako postala velika svetnica, sv. Marjeta Kortonska. V tretji red se torej ne sprejemljejo le taki ljudje, ki so vže od prve mladosti pobožno živeli in nedolžnost ohranili; sprejemljejo se tudi grešniki, celo očitni grešniki, ki so se spreobrnili in hočejo z resnično pokoro poravnati svoj dolg pred Bogom in ljudmi; in po pravici, saj je tretji red in se po staro tudi imenuje tako, spokorni red, *Ordo de Poenitentia*.

P. A. F. — S.

Brat Jakobina.

Mej gričema Palatinskim na severc-vshodu in Aventinskim na jugo-zapadu je bilo v starem Rimu že čez 500 let pred Kristusom veliko dirjališče, imenovano „cirkus maksimus“, namenjeno očitnim igram, zlasti bojem in dirkam s konji, ki so jih rimci tako radi gledali.

Ob času, ko so cesarji gospodovali v Rimu, je bila nad dirjališčem na palatinskem griču cesarska palača, ki se je ravno po imenu tega griča imenovala „palátium“, od koder je tudi sedanja italijanska beseda palazzo, naša „palača“ in nemška „Palast“.

Okoli 200 let po Kristusu je sezidal na jugovshodnem koncu palatinskega griča cesar Septimius Sevérus tik dirjališča posebno visoko poslopje, ki so mu dejali „septizónium“, kar bi se reklo po naše „sedmopasnik“. Imenovalo se je tako najberž zato, ker je imelo sedem pasov ali nadstropji; vendar so tisti čas in še pozneje rimci menda vsaki visok grad ali stolp, če prav ni imel toliko nadstropji, nazivali „septizonium“.

Ta grad, „septizonium“ Septimija Sevéra, se je ohranil

mного sto let, da čez tisoč let. Stal je še v 13. stoletju po Kristusu, ob času našega svetega očeta Frančiška. Rimci so ga imenovali tisti čas z nekoliko popačenim imenom „Settisolio“ ali „Settesóli“. Grad je bil tedaj neke veje plemenite rimske rodovine Frangipanov, ali Frangepanov, ki so se ponašali, da izvirajo iz sorodstva svetega papeža Gregorija Velikega. Po tem svojem posestvu se je imenovala tista veja ali pánoga Frangipanske rodovine Setesóljska, „di Settesoli“, da se je tako razločevala od druge, ki je bila naseljena na severni strani reke Tibere, v tako imenovanem Trasteveru, in se je imenovala le s prvotnim imenom Frangepani, to je „kruholomci“.

Ob času, ko je prišel sv. Frančišek v Rim, leta 1212, je živela v gradu septizoniju ali setesolju mlada vdova Jakobina z dvema svojima sinkoma, Janezom in Gracijanom. Jakobina je bila po rojstvu iz plemenite rodovine Normanni. Poročila se je bila še jako mlada z Gracijanom Frangipanom Setesoljskim. Ali ta je vmerl menda tudi še jako mlad, preden mu je porodila Jakobina drugo dete, ki se je potem po očetu imenovalo Gracijan. Ko je prišel sv. Frančišek v Rim, je imela Jakobina komaj kaj čez 20 let in je bila že vdova. V svoji britkosti je iskala tolažbe v veri in v vaji kerščanskih čednosti. Sv. Frančišek je v Rimu po ulicah in terjih pridigal vernemu ljudstvu. Slišala ga je tudi Jakobina, in goreči asiški vbožec se ji je kmalu jako priljubil.

Ker je od miloščine živel, se ni čuditi, da je prišel ž njo tudi v osebno dotiko. In ko jo je natančniše spoznal in se prepričal o njenih lepih čednostih, jo je tudi on tako spoštoval in ljubil, da jo je imenoval brata Jakobino, ne sestro, kaker je tudi v resnici bila moške razumnosti in odločnosti.

Vselej, keder je pozneje sv. Frančišek prišel v Rim, je obiskal plemenito gospo in ona mu je dajala nekakih sladkih jedi, ki jih je Frančišek, zlasti ko je bil bolan, hvaležno sprejemal. Napravljala pa se je tista jed iz mandeljnov in cukra in medu in neketerih drugih reči. Rimci so jo imenovali „mortariolum“ to je „možnarček“.

Preden je Frančišek poslednji krat odešel iz Rima, je pa tudi on Jakobini dal nekaj v dar, kar je imelo zanj posebno duhovno vrednost, namreč živo jagnje, eno tistih, ki jih je o priliki imel navado odkupiti od mesarja, ki ga je kje srečal, iz ljubezni do odrešenika, keterega podobe so. Jakobina je gojila

potem tisto jagnje z veliko skerbjo in jagnje se ji je tudi jako privadilo; keder je kaj predolgo spala, jo je budilo, da je vstala in v cerkev šla.

Najginljiviše je pa to, kar se je prigodilo Jakobini, ko je bil sv. Frančišek na smertni postelji. Čutil je, da se mu bliža smert, in dal je pisati pismo gospê Jakobini, naj se podviza, da ga najde še živega in naj prinese sukna, da bo pokrila njegovo truplo in blazino za pod glavo in naličje za na obraz, tudi nekoliko tistih jedi, ki mu jih je dajala v Rimu. Pismo izroči slu in ta se berž odpravi v Rim. Ali komaj je odešel, se že sliši neki hrup pred samostanskimi vratmi; Jakobina se svojima dvema sinoma in svojim drugim spremstvom je bila prišla iz Rima, ker je vedela, preden je prejela pismo, v kaki nevarnosti je sv. Frančišek. Tovariš Frančiškov ostermi, ko zagleda plemenito gospo; berž teče k svetniku ter začne previdno, da ga ne bi preveč razburil: „Oče, dobro novico vam imam povedati“. — „Jo vže vem“, odgovori svetnik vesel, „Bog mi je poslal „brata“ Jakobino; pustite jo noter, zanjo ni zapertja (klavzure)“.

Pač ginljivo je bilo gledati, ko ste se nato pozdravili te dve veliki duši. Vsi so se jokali od veselja. Pa kako so še le ostermeli, ko so videli, da je prinesla Jakobina vže seboj vse tiste reči, ki jih je prosil sv. Frančišek v pismu malo prej ji pisanem! Nekega dne mu je tudi naredila tisto sladko jed, ki jo je želel jesti; ali je je malo jedel, ker je bil preveč bolan in se mu je smert bližala. Spomnil pa se je svojega prvega brata Bernarda ter rekel tovarišem: „Ta jed je dobra za brata Bernarda“ in berž je poslal ponj.

Jakobina je ostala pri svetniku, dokler je vmerl. Potem je pokrila njegovo truplo in skerbela za njegov pogreb. Njen sin Janez Frangipan, ki je živel potem mnogo let mej najimenitnimi v Rimu, je pravil dostikrat, da ne more pozabiti nigdar tistih vzvišenih trenutkov, ki jih je preživel z materjo poleg vmi-rajočega velikega svetnika.

Ta njen sin je imel ženo iz sloveče redovine Saračeni; ali vsi njegovi otroci so pomerli v mladosti in tako je setesoljska panoga frangepanske rodovine kmalu izmerla. Najberž je to žalost doživela še Jakobina sama. Njen drugi sin Gracijan namreč kakor je videti, ni imel otrok in je morebiti tudi sam zgodaj vmerl; omenjen vsaj ni pozneje nikjer.

Velika nesreča je zadela Jakobino in njeno družino tudi

leta 1239. Rimski župan Janez delj Džúdiče jo je, ne vemo s kako pravico, pregnal iz grada Septizonija in vse posestvo na palatinskem hribu vzel v last rimske občine. Morda je bilo ob tej priliki, če ne že prej, ko se je Jakobina za stanovitno preselila h grobu sv. Frančiška v Asiz. Skoraj gotovo pa je bila zraven že ko je bil Frančišek svetnikom prištet, leta 1228, in potem, ko je bilo preneseno njegovo telo, leta 1230. Najberž za poslednjo priliko je Jakobina podarila prekrasno vezen pert, ki se še zdaj hrani v zakristiji „svetega samostana“ v Asizu.

V nekih starih zapiskih tega samostana se omenja gospa Jakobina iz Rima (*domina Jacoba de Roma*) leta 1258 in celo 1273 ko še živeča. Po tem takem bi bila čakala visoko starost čez 80 let.

Pokopana je blizu groba sv. Frančiška v spodnji cerkvi asiškega velikega svetišča. Tam je še ohranjen nje grobni spominik, kjer se bere razločno: „*Hic requiescit Jacoba sancta nobilisque Romana*“ t. j. „Tukaj počiva Jakobina, sveta in imenitna rimljanka“. Nad tem napisom je videti njena podoba, res da precej poškodovana, vendar je glava zadosti dobro ohranjena. Čedni prijazen obraz je videti skoraj še srednje starosti. Na glavi ima pokrivalo temne barve z belim robom spred, nekako nunskemu podobno. Kaker se po pravici misli, so se tedaj tretjerednice tako pokrivalo. Zraven nje plava v zraku angelj, ki ji z roko tako rekoč pot kaže. Po vsi verjetnosti pomeni to njen čudežni prihod k smertni postelji svetega očeta Frančiška.

Mi smo povedali o gospe Jakobini ali Jakobi „*de Septem soliis*“ ali „*di Settesoli*“ nekoliko vže v 1. letniku „*Cvetja*“ str. 355, kjer je natisnjeno tudi pismo, ki ji ga je dal pisati sv. Frančišek, in na dalje v 3. letniku v „*Življenju sv. Frančiška*“ na str. 367 in naslednji. Kar smo povedali zdaj, je precej več; vendar se v vseh posameznostih ne vjema popolnoma s tistim, kar je bilo povedano tam. Za zdaj ne moremo razločiti, katero je natančnije in bliže resnici. Tukaj povedano smo posneli po nekem spisu lepega rimskega časopisa „*Cosmos catholicus*“ *) in tisti spis se opira na učeno delo (monogra-

*) *Cosmos catholicus* izhaja v Rimu v italijanskem in v francoskem jeziku dvakrat na mesec v folio-formatu na močnem svitlem papirju z mnogimi čednimi podobami. Stane celo leto za naše kraje 24 lir; vendar morejo duhovniki dobiti posebna polajšanja. Da je ta prekrasna „revista“ ali „revija“, kaker zdaj pišejo naši učeni „Slovani“, dobro katoliška, zato nam

fijo) slovečega francoskega kapucina p. Edvarda Alansonskega (d'Alençon), izdano v Parizu 1899 pod naslovom Frère Jacqueline.

Svetega Antona lilije.

Bela vertna lilija — *Lilium candidum* — se imenuje po mnogih krajih „svetega Antona lilija“, najberž iz več vzrokov, zlasti prvič, ker cvete ob času praznika sv. Antona Padovanskega, drugič, ker se tudi svetnik navadno slika s tako lilijo v roki. Slika pa se takó ne brez vzroka. Bela lilija velja od nekedaj za podobo svete čistosti; na to čednost spominja ne le sè svojo snežno-čisto barvo, temuč tudi se svojo veličastno postavo in svojim prijetnim duhom. Ker se je ta čednost v sv. Antonu posebno svetila in pa gotovo tudi ker je tako mlad zapustil to življenje in ker se je vernemu kerščanskemu ljudstvu mej vsemi

je porok vze njeno ime. Pa mi jo moremo priporočati tudi zato, ker je nam Slovenom, nikar pravična, celo jako prijazna in tako rekoč postrežljiva. V janskem letniku piše *Un glagolita dalmata*: La lingua slava nella liturgia (jako interesantno); *Marchese P. Mac Swiney de Mashanaglass*: Cettigne (obširen, za Černo Goro jako laskav spis); *P. Ces. Tondini de Quarenghi (Barnabita)*: La Cattedrale di Djakovo e la missione della razza slava; *Conte Costantino Voïnovitch*: Monsignor Giuseppe Giorgio Strossmayer (Vescovo di Djakovo) itd. Letošnji tečaj prinaša interesantni zgodovinski spis prejšnjega ruskega pooblaščenca pri vatikanu, sedanjega ruskega poslanca v Belem gradu Nikolaja Čarikovega: *Un'ambasciata russa a Roma nel XVII secolo*. Ta spis je imel iziti ob enem tudi v Peterburgu v ruskem jeziku. Jako zajemaven za nas je v letošnjem tečaju nadalje spis že omenjenega barnabita Tondinja: *La Serbia e la questione del Calendario*. — „*Cosmos catholicus*“ je tudi naš uredni redovni list „*Acta Ordinis Fratrum Minorum*“ priporočil ko „*egregium folium*“, in celo sam sveti oče Leon XIII. mu v posebnem pismu žele srečnega vspeha. To je pač vzrokov zadosti, da ga smemo tudi mi priporočati tistim slovenskim duhovnikom, ki italijanski ali francoski jezik umejo in se žele nadalje vaditi v tem ali onem. Naročnina se pošilja: — All'Amministrazione del „*Cosmos Catholicus*“ 209 Corso Vittorio Emanuele, Roma. —

Ko se je staval gori stoječi spisek, smo prejeli iz Rima knjižico „*Documenta antiqua franciscana* edidit Fr. Lemmens, O. F. M. Pars II. *Speculum Perfectionis* (redactio I.) *Ad Claras Aquas (Quacracchi) 1901.*“ Iz te knjižice smo v naš spisek povzeli ime jedi, o kateri je gori govorjenje, in kar je omenjeno o bratu Bernardu.

sinovi sv. Frančiška sv. Anton najbolj priljubljen, zato mu je verno ljudstvo ko posebno znamenje podalo v roko to veličastno cvetlico. Pa ne le naslikano na podobah, tudi resnične mu bele lilije v dar pobožni verniki radi prinašajo, zlasti za njegov god, bodi si, da ž njimi nakitijo v cerkvi oltarje, ali da mu jih postavijo pred kip ali sliko njegovo doma.

Kedo se bo čudil nadalje, ako povemo, da so pobožne duše želele že pred več sto leti, da bi se lilije sv. Antona tudi še posebej blagoslovile. In to se je v resnici godilo že davno v naših redovnih cerkvah po raznih krajih; splošno seveda to blagoslovljanje ni bilo in se tudi ni godilo povsod enako. Ker se je pa poslednja leta češčenje svetega Antona tolikanj povzdignilo in razširilo po celem svetu, zato se je zdelo primerno višjim predstojnikom našega reda, da bi se tudi to blagoslovljanje sploh vpe-ljalo in bi se godilo na praznik sv. Antona v vseh naših redovnih cerkvah po enakem obredu. Prosili so torej svetega očeta za dovoljenje in odobrenje takega obreda, in sveti oče ali v njih imeni dotična sveta skupščina je to dovolila in odobrila obred, ki se je izvolil.

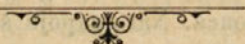
Ta obred ni nov; vzet je iz obredne knjige leta 1685 v Benetkah vže dvajsetič izdane pod naslovom: *Circulus Aureus seu Breve Compendium Caeremoniarum ac Rituum* itd. Sestavil jo je kapucin p. Frančišek Marija *de Capellis* iz Bolonje.

Po tem obredu se ima opravljati ta blagoslov slovesno z leviti in petjem. Mašnik je ogernjen z belim večerniškim plaščem, dijakon in subdijakon sta opravljena kaker za slovesno mašo. Po začetni molitvi, ki jo mašnik poje neslovesno, dene kadila v kadilnico, kaker pri slovesni maši. Potem moli dijakon natihoma „Očisti moje serce“ in prejme blagoslov za petje evangelija in poje evangelij, namreč iz sv. Matevža 6. pogl. od 24. do 33. verste, po evangeliju incenzira mašnika, torej vse kaker pri slovesni maši. Nato se oberne mašnik proti altarju in neslovesno poje blagoslovno molitev, kjer prosi Boga, da bi tam pripravljenim lilijam dal moč zoper boleznin in hudobne duhove po priprošnji sv. Antona. Po molitvi dene kadila v kadilnico in pokropi in pokadi trikrat lilije. Nato gre dolu in poklekne na spodnji štabli oltarja in ž njim pokleknejo vsi drugi. Pevci pa zapoje „Si qua a eris miracula“ (Glej, če iščeš čudežev) in pojo kaker po navadi do konca. Nato zapoje še mašnik kratko sklepno molitev, potem razdeli lilije in naposled vmije in obriše roke.

Slovesnost se konča z blagoslovom sè svetinjo sv. Antona, kjer jo imajo.

V resnici lepa slovesnost, ki bo gotovo češčenje sv. Antona, še bolj povzdignila in, kaker upamo, zlasti mladino spodbujala k ohranjenju sv. čistosti, te tolikanj lepe in tolikanj potrebne čednosti. Vse pa bo spodbadala k zaupanju na previdnost božjo, ki ga Jezus v evangeliju, ki se bo pel, tolikanj priporoča. Morebiti bo celo nekoliko krotila tisto preveliko lakoto in žejo, ki jo razodevajo semtertja verti, kjer ni videti nič ko zelje in solata in pa ljuba tertica. Morebiti se bo vsadila v prihodnje tja tudi kaka bela lilija in tudi kaka druga cvetlica, ki bo mogla včasi nekoliko povzdigniti človeško serce k Bogu, spominjati njegove neskončne lepote in ljubezni.

Ali se bo blagoslovljenje že letos moglo imeti v naših cerkvah, ne vemo; skerbeti bi bilo, da bi se moglo vsaj drugo leto. Na nekaj pa moramo opomniti, kar bi se vtegnilo vpirati lepi slovesnosti. Lilije diše tako močno, da bi bilo težko zderžati, ako bi se jih razcvelih nanesa polna cerkev. Po naši misli naj bi se torej narezala le stebila, ki imajo sicer vže bele popke pa še ne odprtih cvetov; takih bi se tudi lažje nosilo več skupaj. Ako se potem postavijo v posodo z vodo, se bodo popki odperli po versti ravno tako, kaker ke bi rastlina zunaj rastla; le naj se steblo odreže pri polti, to je berž nad čebuljo; čebulji se pusti le še samo nekaj peres. V vodo postavljeno se steblo ohrani lahko ne samo dokler ocvete, temuč, ako se cvetje oplodi, celo dokler seme dozori, kar se zunaj makokedaj zgodi. Seveda pa bi iz semena zgojene rastline cvele še le čez več let. Kedor nima pri tem kakega posebnega namena, ne bo torej skerbel, da bi mu hljuje seme obrodile, temuč le, da se jim pomnože čebulje. To pa se bo zgodilo samo ob sebi, da le na količkaj vgodnem kraju rastejo. Pri vertnarjih se dobivajo čebulje te lilije po 20 do 30 heljerjev ena. Presajajo se najbolje, preden začno vnovič poganjati, mesca velikega serpana (avgusta). Vsem dragim bravcem, ki imajo le količkaj prostorčka na vertu, priporočamo torej, naj si vsade nanj to prelepo cvetlico; da se pa ne bo kedo motil, moramo naravnost povedati, da je pri nas nimamo, da bi jo mogli oddajati.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: O. Benko Hrtiš, bivši gvardijan v Ptuju; rajni udje 3. reda skupščine ptujске: Osojnik Ana, Černenšek Liza, Firbas Katarina, Simonič Antonija, Laufer Helena. Dalje se posebno priporoča molitev za oživiljenje gorečnosti in razširjenje tretjega reda mej slovenskim ljudstvom po mestih, terjih in vaseh; M. G. priporoča vse svoje; A. J. Š. svojo sestro za ozdravljenje noge, za pomoč v rodbinskih razmerah in dar poterpežljivosti; P. A. spreobrnjenje nekega zakonskega moža po presv. sercu Jezusovem in Marijinem, sv. Jožefu in bl. Krescenciji; neki duhovnik v veliki zadregi za pomoč; neka dekle za zdravje v glavi; neka tretjerednica za zdravje; neka oseba za spreobrnjenje in potreben zaslužek in srečno zadnjo uro; neki vojak tretjerednik na Ogerskem za božjo pomoč v nevarnostih svojega stanu; neki tretjerednik za duha prave pokore in spreobrnjenje svoje žene; neka tretjerednica za milost spreobrnjenja sebi in drugim; H. W. tretjerednica na Štajerkem, že 13 let bolna, za ozdravljenje, če je božja volja, in priporoča tudi svojega očeta, da bi se vernil na pravo pot; neka tretjerednica novomeške skupščine za razvedrenje duha in ljubo zdravje (dar Bog poverni); neka oseba bolno tretjerednico T. L. za srečo zadnjo uro in milostno sodbo in sebe za dušno in telesno zdravje in vse potrebne milosti; M. P. rajnega tretjerednika F. P. in tudi svojega očeta tretjerednika za poterpežljivost; J. T. „Riharjevo hišo“; tretjerednici M. B. za stanovitnost v dobrem, F. B. za pomoč v dušnih britkostih, priporočate tudi rajno Alojzijo (Marijo) Berbuč; M. M. v Lj. svojega sina, da bi se v bolezni dal prevideti sè sv. zakramenti; neka sestra svoje štiri brate za spreobrnjenje in srečno zadnjo uro; neka tretjerednica studeničke skupščine za voljno prenašanje v bolezni ali pa srečno smert; neki zakonski mož svoje otroke, posebno pa svojo ženo, da bi jo Bog odvernil od nečiste strasti in da bi prišel ljubi mir v družino; neka žena svojega moža in sina, moža, ker je zelo vdan pijančevanju, da je bil zato že v blaznici, sin je vdan pa drugi pregrehi, da bi oba prišla k spoznanju in se poboljšala; M. B. svojega brata, ki je že več let slaboumen, vdan pijači in v veliki nevarnosti, da se pogubi; neki mož iz mengiške fare v dober namen in da bi zdaj v svetem letu vsi prav dobro spoved opravili.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: V. M., da so, ko se je priporočila D. M. in sv. Antonu, tri nevarno obolele krave naglo ozdravele; M. K., da se je po devetdnevnic, preden je bila še doveršena, pokazalo, kedo je bil kriv neke nezgode; K. K., da se je, ko se je priporočila sv. Antonu, neko nevarno delo srečno zveršilo in se je odstranila nevarnost, da zgubi neko obljubljeno dedščino, tudi za še neko posebno milost zadobljeno po prošnji M. D. in sv. Jožefa; neka tretjerednica za vspah v službi pri kuhanju; A. P. Č. za dobljeno zdravje; Bl. Sk., tretjerednik Gorjanske skupščine, tudi za dobljeno zdravje; A. M. v R. za ozdravljenje materino; H. Č. za ozdravljenje očeta in božjo pomoč v velikih zadregah, za razsvetljenje in nagibe milosti božje k dobremu pri mnogih osebah; P. M. da je neko priljubljeno stvar, ki se je bila zgubila, priporočivši se sv. Antonu spet našla; neka oseba za varstvo v smertni nevarnosti; neka tretjerednica za srečno doveršeno olepšanje Marijine podobe v cerkvi sv. Lovrenca na Dravskem polju in druge prejete milosti; neka oseba za rešenje iz neke dušne zadrege; neka druga tudi tako; razne osebe za ne naznanjene milosti; neka tretjerednica brežiške skupščine, ki se je že mnogokrat priporočala sv. Antonu in bila tudi vslišana, pa je odlašala naznaniti zahvalo, zdaj pa se je odločila naznaniti, ker se ji je bila zgubila neka važna reč in, ko se je v zaupni molitvi obrnila do sv. Antona, je čez nekaj časa tista izgubljena reč tako rekoč sama prišla na svoje mesto, za kar izreka tisočero zahvalo velikemu čudodelniku; M a t e j O s r e d k a r, cerkvenik v Šmartinu naznanja zahvalo za svoje ozdravljenje v naslednjem dopisu:

Kristijani, častite sv. Voljbanka in sv. Kozma in Damijana! — Lani sem bil nevarno bolan, tako da na eno nogo nisem mogel stopiti. V tej sili sem zaupljivo klical sv. Voljbanka na pomoč, na kar se mi je zdravje naenkrat povrnilo. Sv. Voljbank je mogočen pomočnik proti bolezni v nogah, a žal, da je pri nas tako malo znan. Sv. Voljbank, ali, kaker je prav za prav njegovo ime, Wolfgang, je bil pred 900 leti škof v Ratisboni ali Regensburgu na Bavarskem. Na Kranjskem mu je posvečena cerkev v Poljanski fari dve uri nad Škofjo Loko. To je velika romarska cerkev z dvema zvonikoma, kjer so vsako leto sledeči shodi. Pervo nedeljo po sv. Juriju in drugo nedeljo po svetem Jakobu sta glavna shoda, h kete-rima pride od blizu in daleč mnogo romarjev in imajo po dve svetimaši in litanije na predvečer. — Angeljsko nedeljo je samo zjutraj sv. maša; na dan sv. Voljbanka, to je 31. oktobra, pa je zjutraj sv. maša in pridiga. — Ker sta mi pa tudi sv. Kozma in Damijan izprosila ozdravljenje iz neke druge jako huđe bolezni, se tudi njimi, kaker sv. Voljbanku, goreče zahvalim in priporočam vsem, ki ste priklenjeni ne bolniško posteljo, kličite na pomoč te svetnike in vslišani boste.

Po vsem tem je očitno, da estetika nima ničesar zoper naše diftonge in se nam jih ni treba sramovati, niti jih tajiti ali preganjati. Res je pa, da so vsi živi jeziki spremenljivi, da so spremenljivi tudi glasoslovni zakoni in da se zlasti diftongi radi spreminjajo v monofonge, kaker tudi nasproti iz monofongov nekoč nastajajo diftongi.

Zlasti se diftong *ou* kaj rad spreminja v monofong *u*. V gerščini se je zgodilo to v začetku 4. stoletja pred Kristusom; v prvotni slavenščini ne vemo kedaj, vemo le, da v predzgodovinskem času, ko je bila še edin, nerazdeljen jezik; v francoščini pa v srednjem veku, kedaj natanko, to bi nam morali povedati romanisti. Gotovo je namreč, da se je nekedar tudi v francoščini govoril diftong *ou*, ki je bil nastal, kaker pri nas, iz *o*l: *co up* iz *co lp*, it. *colpo*, *douce* iz *do lce*, it. *dolce*, *pouce* iz *po lce*, it. *pollice* itd.

Nasledek spremembe diftonga *ou* v monofong *u* je bil v vseh teh treh jezikih blizu enak, sprememba prvotnega *u* v novi samoglasnik *ü*. Dokler so Gerki *ou* izgovarjali ko *ou*, tako dolgo so izgovarjali *v* ko *u*; zato bi morali tudi mi v stari gerščini po pravici tako brati: *ἄβυσσος*, *ἀγκύλος*, *ἄγνυρα*, *ἄγνυμι*, *ἀδύνατος*: *ábussos*, *ankúlos*, *ánkura*, *ágnumi*, *adúnatos* itd. V neketerih krajih je gerščina to izreko dolgo ohranila; še stari Slovenci so slišali v *Ἀγυπτος* *u* za *v*, zato pišejo *εγυπτῆ*; v cakonskem narečju pa govore še zdaj *ž u g ó* za *žv gón*, *š ũ ko* za *š ũ kov*. Novi glas, ki je nastal iz prvotnega *u*, ni bil povsod čisto enak. Večinoma je bil *ü*; ali beočani so govorili namestu njega nekaj *iu* (v napisih zaznamenan z *iou*): *τιούχων*, *ὀλιουμπίων*, *λιωνιούσιος* (Mayer, Griech. Gr. 90, 95.). Tako govore pri nas v Dobropoljah *iu* nam. drugod na Dolenjskem navadnega *ü*: *tiudi*, *miuha*. V prvotni slovenščini je bil to morebiti *ui*: *mui*, *buiti* (m fris.). Vender je ta sprememba tudi v prvotni slavenščini bistveno to, kar sprememba sedanjega splošno-slovenskega *u* v mnogih naših narečjih v *ü*. Vzrok je namreč povsod nastop nekega novega *u*, ki se mu stari *u*, da se razloček ohrani, vmika. Glede naših dijalektov mi v tem tudi g. dr. Plešič prijazno priterjuje. Piše namreč v Arch. f. sl. Ph. 22, pg. 489:

Dieser Parallelismus besteht zweifellos; nur halte ich die Wendung Škrabec's „radi razločevanja“ für verfehlt, da ich an eine beabsichtigte Unterscheidung nicht glauben kann; ich nenne es eine Lautverschiebung.

Bodi si — Lautverschiebung! Ali jaz si te ne morem misliti brez vzroka. Kje ji je vzrok? Sam od sebe novi *u* nima moči, da bi dalje porinil starega, kaker priča zlasti hervaščina, ki ima zraven dvojnega novega *u* (iz *a* in iz *l* sonans) nespremenjen stari *u* z novima popolnoma enake kakovosti. Stari *u* je spremenjen v *ü* le, kjer so ljudje hoteli ohraniti razloček. Kjer pa se ljudje prostovoljno odločujejo, tam mora biti namen. Pa seveda s tem še ne pravim, da so imeli tisti ljudje v našem primeru namen jasno pred očmi, kaker kak jezikoslovec, ali da se ga je celo vsak posamezni človek zavedal ko tacega. Jezik je večinoma posnemanje; ali nekedo mora vender le biti, ki je v eni ali drugi reči prvi in ga potem drugi posnemajo. O tem človeku si moramo vsakako misliti, da je, kjer mu je bila volitev prosta, volil z

namenom. V dokaz vzemimo sedanje eljanje. Večinoma so eljavci seveda papagaljci; ali kedo bo rekel, da jih ni, ki bi eljali z namenom, ali da prvi niso začeli eljati z namenom? Jaz jim celo dobrega namena ne odrekam; vendar mislim, da mi bo vsakedo priterdil, če pravim, da zajde človek lenko v zmoto in škodo tudi z najboljšim namenom, prav kakor brez njega.

Jasen dokaz imamo v gerščini. Gerki so odpravili svoje lepe stare diftonge, ne vem ali z namenom ali brez njega, vem le, da v veliko škodo svojega nekedar tako jasnega in krasnega jezika, ki zdaj vbožec ne loči več *ei* in *oi* niti *η* in *v* od *ι*, *αι* ne od *ε*, v diftongih *av*, *εv*, *ηv* pa *v* čisto nedosledno spreminja v ustničnozobni *v* in (pred terdimi soglasniki) *f*. — Pomudimo se pri poslednjem primeru z ozirom na slavenske jezike. Na ta način namreč tudi mej njimi dandanašnji zlasti velika ruščina odpravlja diftonge na *u*. *Aurora*, *Austria*, *Europa*, *Eusebius* se spreminja tam v *A-vro-ra*, *Af-stri-ja*, *Je-vro-pa*, *Jef-se-vij*. Tudi končni *v* se vterja v *f*: *Jefsevijef*, *Antonof*. Mi s tem nočemo grajati velikoruske izreke, vendar se menda po pravici tolažimo z malo- in belo-rusko, ki je v tej reči enaka z izreko odločne večine našega naroda. Sodimo tudi, da n. pr. *cafsa* v latinščini ne bi lepše bilo od *caussa* in torej naj le tudi pri nas „*kavsa kura*“, ni treba, da bi „*kafsala*“. Sploh mislim, da bi nepristranski tujec, ki bi imel soditi o lepoglasnosti besed kakor so naše *nóv*, *Antónov*, *Jurijev* in ruske *nóv*, *Antonof*, *Jurijef*, prednost priznal našim.

Če pa je lepoglasno *Antónov* in *Júrijev*, kakor to mi izgovarjamo, moramo lepoglasnost priznati tudi oblikam *krónov* in *izúrjev*, kar se pri nas navadno govori za *kronal* in *izurjal*. Ravno tako lepoglasna je seveda tudi izreka z ohranjenim *a*: *krónav*, *izurjav*, prim. nem. *Kronau*, *Moskau*, *Warschau*. Nekoliko nevgodna je končnica *av* ali *ov* le, keder ima *v* pred sebo, zlasti, ako je tudi naglašena: *plávav*, *plávov*, *dokončeváv*, *dokončevòv*; ali zoperniše to vendar ni kakor eljaljski *-lal*, *-lil*, *-lel*: *delal*, *mislił*, *želeł*. Sicer pa ima tudi najlepoglasniši jezik v posameznih primerih kaj menj prijetnega, prim. ital. *uovo*, *giace* (= džáče).

Neketerim gospodom se zdi zlasti pohabljena izreka deležnikov na *-xl*, *-il*, *-èl*, *-ùl*: *šuv*, *imuv*, *viđuv*, *vođuv*, *obuv*. Ali nič ne brani izgovarjati: *švuv*, *imèuv*, *viđèuv*, *vodiuv*, *obùuv*; seveda je razloček mej to in ono izreko čisto neznamen, ker se kratki nedoločni samoglasniki pred močnim *v* komaj čutijo in le natorno je, da se po njem tako rekoč pobarvajo in ž njim zlijejo v kratek določen *u*. Da je pa naša izreka: *šuv*, *imuv*, *viđuv*, *vođuv*, *obuv* v blagoglasju daleč pred eljaljsko, tega se je lahko prepričati. Besede na *-u* imamo tudi v latinščini in nihča ne čuti v njih kakofonije; ali poskusimo nadomestiti *u* z *il* ali *el*, namestu: *cornu*, *gelu*, in *actu*, *extractatu*, *pulchrum visu*, *incredibile dictu* recimo: *cornil*, *gelil*, in *actil*, *extractatel*, *pulchrum visel*, *incredibile dictel* — o, kako častitljivo, kako **jucundum alditel!**

(Dalje prih.)